

ШЫН

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди

Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

№ 185 (9559)

Четверг, август 8, 1974 чыл

1925 чылда үндүлүнгөн.

Өртү 2 көп.

РОСТОВ ОБЛАСТЫН КУР ЧЕР РАЙОНУНДА «МОСКОВСКИЙ» СОВХОЗТУҢ АЖААЛГА ЗВЕНОЗУНУҢ УДУРГУЧУ-КОМБАЙНЕРИ ЭШ Н. В. БОЧКАРЕВКА СОЦИАЛИСТИГ КУШ-АЖЫЛДЫҢ МААДЫРЫ АТТЫ ТЫПСЫР ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАР ЛЫЫ

Тараа культураларының дүжүдү ажаап алыр үеде техниканы кайгамчык мергезил-биле ажылдааны, көргүскөн күш-ажылчы эрес-маадырлар чорун дөңгө 1974 чылда белик ажылдап калдышканы болгаш хей тарааны бастырганы дээш Ростов областың Кур чер районунда «Московский» совхозтуң ажаалам «УДУРГУЧУ-КОМБАЙНЕРИ» эш Николай Васильевич БОЧКАРЕВКА Социалисттик Куш-ажылдың Маадыры атты тылсышпаш, ЛЕНИН ордени база «КАДЫЫР БОЛГАШ МАСКА» алдын медалы-биле шаңнаар.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Н. ПОДГОРНЫЙ
ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ
Москва, Кремль, 1974 чылдың август 6.

ЗАПОРОЖЬЕ ОБЛАСТЫН ТОКМАК РАЙОНДА «ЗАПОРОЖСКИЙ» СОВХОЗТУҢ КОМБАЙНЕРИ ЭШ В. М. ВОРОНИНГЕ СОЦИАЛИСТИГ КУШ-АЖЫЛДЫҢ МААДЫРЫ АТТЫ ТЫПСЫР ДУГАЙЫНДА
ССРЭ-НИҢ ДЭЭДИ СОВЕДИНИН ПРЕЗИДИУМУНУҢ ЧАР ЛЫЫ

Тараа культураларының дүжүдү ажаап алыр үеде техниканы кайгамчык мергезил-биле ажылдааны, көргүскөн күш-ажылчы эрес-маадырлар чорун дөңгө 1974 чылда белик ажылдап калдышканы болгаш хей тарааны бастырганы дээш Запорожье областың Токмак районда «Запорожский» совхозтуң комбайнери эш Владимир Максимович ВОРОНИНГЕ Социалисттик Куш-ажылдың Маадыры атты тылсышпаш, ЛЕНИН ордени база «КАДЫЫР БОЛГАШ МАСКА» алдын медалы-биле шаңнаар.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Даргазы Н. ПОДГОРНЫЙ
ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунуң Секретары М. ГЕОРГАДЗЕ
Москва, Кремль, 1974 чылдың август 6.

МАЛ ЧЕМИН БЕЛЕТКЭЭРИ— БҮГҮ-НИИТИНИҢ ХЕРЭЭ

СЭКП Тыва обкомунда МАЛ ЧЕМИ БЕЛЕТКЭЭРИНИҢ ШАЛЫПЧЫ АЙЫ

Мал чеминиң белеткели колхоз, совхозтарда кончуг багай чоруп турарын СЭКП обкомунун бюросу демдеглээн. Август 1-де медээ ёзугаар алырга, чүглө 11,3 муң тонна сизген белеткеттинген, азы планның 8,3 хуузуну, 1050 тонна сенаж, 1766 тонна будук-бүрү белеткеттинген. Июль 30—31-де республикага бир хонук иштинде 1765 тонна сизген кылдынган болуп турар. Ылангыя Удүү-Хем, Бай-Тайга, Барыш-Хемчик, Өвүр, Тес-Хем, Эрзин районнарының болгаш Кызыл хоорай Совединиң ажил-агыйлары мал чеминиң белеткелин оожум темпилиг чорудуп турар.

Сизген белеткечилериниң амыдырал-чуртталгазын, аш-чемин багай хандырып, оларның ортузунга күш-ажылды багай организациялардан база ол ышкаш ажил-агыйжы политикаг чугула кампанияга организациялардан, албан черлеринден, бүдүрүлгелерден дыка эвээш санныг кижилер киржип турарындан мал чеминиң белеткели куду темпилиг болуп турар.

Мал чемини белеткээриниң планының күүселдезин хандырып сорулга-биле республикага 1974 чылдың август 5-тен эгелеп бөдүүн болгаш чулуктуг мал чемини белеткээр талазы-биле шалыпчы айны чарлаан. Шалыпчы ай чоруп турар үеде бүгү албан, бүдүрүлгө черлериниң болгаш, организацияларның ажилчыларын база албан-хаакчыттарын, көдээ черлерниң чурттакчыларын, өөреникчилерин, студентилерин сизген кезилдезинче мобилизастаар. Ажил-агый бүрүзүңгө коллективтерни быжыглап, механизастаттынган арга-биле сизгени ажааттымас черлерге оларны ажылдадып, шефчилерге тодаргай онаалдары бээр черек.

Бүгү организацияларын, албан черлерини, бүдүрүлгелерини, звеноларын болгаш бригадаларын, ажил-агыйларын мал чемини белеткээриниң планыг онаалдарының күүселдезин чедип алыр дээш партия, совет, көдээ ажил-агый органнары ажылды организацияларының бедик деңгелин хандырылары чугула.

Мал чемини белеткээриниң онаалдазының күүселдезиниң түндүктерин хуннүн-не үндүрүп турарын СЭКП Кызыл хооркомунга, райкомнарынга СЭКП обкому дааскан.

Чарыштын эгелекчизи—Кая-Хем районнуң „Тиилелге“ колхозунуң сизгенчилеринде

БИСТИҢ БРИГАДАВЫС

Бистиң «Тиилелге» колхозуң мал чемин белеткээр механизастаттынган комплекстиг бригаданы бүдүн чыл дургузунда ажылдаар, бүдүрүлгениң тусмайла азыры бооп турар. Чайгы үеде ук бригада мал чемин белеткээр, кыжын—сизген, сенаж, концентраттыг чеминери фермаларга чөдөр, чазын—техниканы сизген кезилдезинге болгаш малдың өске-даа чеминери бүдүреринге белеткээр.

Бригадада кижилер аңа доктаамал амылап турар болганда, олар ында техниканы болгаш хосу-шынааларының ёзулуг элери бооп, бир сезондан даразында сезонда кылыр ажылдарын эки билер. Бистиң колхозтуң мал чемин белеткээр бригадасында 20 механизатор бар. Оларның амылаанында 20 тракторлар, сизген көзөр 8 машина, 4 дырбаш, сараат салдырар ийи хөреселдер болгаш өске-даа чуулдар бар. Бригадада 3 звенонуң бирээзи сизгени нестирип, ийизи—бөлдүрүп, сарааттап турар. Техника септээр мастер болгаш ынар, чаар материалдар-биле хандырып күзэлгениг чопалачы бригадала база бар.

Мал чемини культуралары тарынып, ажаап өстүрерин болгаш белеткээрин бригадала бөдүүнү күжү-биле боттандырып турар. Механизаторлар чазын сизген шөлдерин арыглап, сугарып, мал чемини культураларын тарып, чайгы ажаалдазын хандырып турар. Мал чемин тараан шөлдерин хөрүзүн чеминчиктер чорук тарымал сизгеннерин, кукурузчын болгаш нагаан суланың дүжүдүн дыка бедиктен.

Ажылды чогур хуусаазында эки ылып күвээрди — бригадала нежигүнериниң хажык чок дүрүмү болган. Мал

чемин белеткээр бүгү ажылдары чедимшигиниң чоругарына кийи күжү болгаш техника четчир. Сизген кезилде мал чемини белеткээр, бүдүрүлгениң тусмайла азыры бооп турар. Техниканы сизген кезилдезинге болгаш малдың өске-даа чеминери бүдүреринге белеткээр.

Сизген кезилдезин болгаш сараатташыкыны бригада доозушкаш, мал чемини культуралары ажаап алырынча кирер. Мал чемини культуралары ажаап кыбайнзыры илчирбелиг ийи, дугуйлуг аарт тракторлар сөртүр. Кестингиз нагаан массаны саат ченка сөртүрүн хандырып сорулга-биле аламы автомашиналары амылаары планда көрдүнгөн. Аңа немей тергелериг чүкү машиназын болгаш тракторну база бригадала колхоз баштаар чери тусмайлап бээр.

Силос кылыр культуралары ажаап алыры-биле чергелештир, чагыс чылдыг сизгеннери нестирип, өртөн сенаж кылыр амылдары чедимшигиниң боттандырып арга комплекстиг механизастаттынган бригадала бүрүн бөр.

Агаар-бойдустан тарымча чок бөйлөлдөрү турза-даа, бөдүрүстү күжүвүстү бүрүнү-биле мобилизастап, бар бүгү курлавырлары ажылдап тургаш, колхозтуң планнагынган 2.350 тонна сизгенин, 8.250 муң тонна силосун, 650 тонна сенажын ырап-ла күвээр адыш бүгү бар аргалары ажылдаар бис.

Н. ЯКОВЛЕВ,
механизастаттынган комплекстиг бригадалың бригадир.

ЧАРЫШ УЛАМ КАЛБАРГАН

«Тиилелге» колхозуң ишчилери мал чемин белеткээр бригадала бөдүүнү күжү-биле боттандырып турар. Механизаторлар чазын сизген шөлдерин арыглап, сугарып, мал чемини культураларын тарып, чайгы ажаалдазын хандырып турар. Мал чемин тараан шөлдерин хөрүзүн чеминчиктер чорук тарымал сизгеннерин, кукурузчын болгаш нагаан суланың дүжүдүн дыка бедиктен.

Ажылды чогур хуусаазында эки ылып күвээрди — бригадала нежигүнериниң хажык чок дүрүмү болган. Мал чемин белеткээр бүгү ажылдары чедимшигиниң чоругарына кийи күжү болгаш техника четчир. Сизген кезилде мал чемини белеткээр, бүдүрүлгениң тусмайла азыры бооп турар. Техниканы сизген кезилдезинге болгаш малдың өске-даа чеминери бүдүреринге белеткээр.

Сизген кезилдезин болгаш сараатташыкыны бригада доозушкаш, мал чемини культуралары ажаап алырынча кирер. Мал чемини культуралары ажаап кыбайнзыры илчирбелиг ийи, дугуйлуг аарт тракторлар сөртүр. Кестингиз нагаан массаны саат ченка сөртүрүн хандырып сорулга-биле аламы автомашиналары амылаары планда көрдүнгөн. Аңа немей тергелериг чүкү машиназын болгаш тракторну база бригадала колхоз баштаар чери тусмайлап бээр.

Силос кылыр культуралары ажаап алыры-биле чергелештир, чагыс чылдыг сизгеннери нестирип, өртөн сенаж кылыр амылдары чедимшигиниң боттандырып арга комплекстиг механизастаттынган бригадала бүрүн бөр.

Агаар-бойдустан тарымча чок бөйлөлдөрү турза-даа, бөдүрүстү күжүвүстү бүрүнү-биле мобилизастап, бар бүгү курлавырлары ажылдап тургаш, колхозтуң планнагынган 2.350 тонна сизгенин, 8.250 муң тонна силосун, 650 тонна сенажын ырап-ла күвээр адыш бүгү бар аргалары ажылдаар бис.

И. ЯКОВЛЕВ,
механизастаттынган комплекстиг бригадалың бригадир.

Элбек чөм—чиик өртек-үнелиг продукция ол

Кая-Хем районнуң «Тиилелге» колхозу сизген шөлдерин белеткээр, бүдүрүлгениң тусмайла азыры бооп турар. Чайгы үеде ук бригада мал чемин белеткээр, кыжын—сизген, сенаж, концентраттыг чеминери фермаларга чөдөр, чазын—техниканы сизген кезилдезинге болгаш малдың өске-даа чеминери бүдүреринге белеткээр.

Сизген кезилдезин болгаш сараатташыкыны бригада доозушкаш, мал чемини культуралары ажаап алырынча кирер. Мал чемини культуралары ажаап кыбайнзыры илчирбелиг ийи, дугуйлуг аарт тракторлар сөртүр. Кестингиз нагаан массаны саат ченка сөртүрүн хандырып сорулга-биле аламы автомашиналары амылаары планда көрдүнгөн. Аңа немей тергелериг чүкү машиназын болгаш тракторну база бригадала колхоз баштаар чери тусмайлап бээр.

Силос кылыр культуралары ажаап алыры-биле чергелештир, чагыс чылдыг сизгеннери нестирип, өртөн сенаж кылыр амылдары чедимшигиниң боттандырып арга комплекстиг механизастаттынган бригадала бүрүн бөр.

Агаар-бойдустан тарымча чок бөйлөлдөрү турза-даа, бөдүрүстү күжүвүстү бүрүнү-биле мобилизастап, бар бүгү курлавырлары ажылдап тургаш, колхозтуң планнагынган 2.350 тонна сизгенин, 8.250 муң тонна силосун, 650 тонна сенажын ырап-ла күвээр адыш бүгү бар аргалары ажылдаар бис.

И. ЯКОВЛЕВ,
механизастаттынган комплекстиг бригадалың бригадир.

«Тиилелге» колхозуң ишчилери мал чемин белеткээр бригадала бөдүүнү күжү-биле боттандырып турар. Механизаторлар чазын сизген шөлдерин арыглап, сугарып, мал чемини культураларын тарып, чайгы ажаалдазын хандырып турар. Мал чемин тараан шөлдерин хөрүзүн чеминчиктер чорук тарымал сизгеннерин, кукурузчын болгаш нагаан суланың дүжүдүн дыка бедиктен.

Ажылды чогур хуусаазында эки ылып күвээрди — бригадала нежигүнериниң хажык чок дүрүмү болган. Мал чемин белеткээр бүгү ажылдары чедимшигиниң чоругарына кийи күжү болгаш техника четчир. Сизген кезилде мал чемини белеткээр, бүдүрүлгениң тусмайла азыры бооп турар. Техниканы сизген кезилдезинге болгаш малдың өске-даа чеминери бүдүреринге белеткээр.

Сизген кезилдезин болгаш сараатташыкыны бригада доозушкаш, мал чемини культуралары ажаап алырынча кирер. Мал чемини культуралары ажаап кыбайнзыры илчирбелиг ийи, дугуйлуг аарт тракторлар сөртүр. Кестингиз нагаан массаны саат ченка сөртүрүн хандырып сорулга-биле аламы автомашиналары амылаары планда көрдүнгөн. Аңа немей тергелериг чүкү машиназын болгаш тракторну база бригадала колхоз баштаар чери тусмайлап бээр.

Силос кылыр культуралары ажаап алыры-биле чергелештир, чагыс чылдыг сизгеннери нестирип, өртөн сенаж кылыр амылдары чедимшигиниң боттандырып арга комплекстиг механизастаттынган бригадала бүрүн бөр.

Агаар-бойдустан тарымча чок бөйлөлдөрү турза-даа, бөдүрүстү күжүвүстү бүрүнү-биле мобилизастап, бар бүгү курлавырлары ажылдап тургаш, колхозтуң планнагынган 2.350 тонна сизгенин, 8.250 муң тонна силосун, 650 тонна сенажын ырап-ла күвээр адыш бүгү бар аргалары ажылдаар бис.

И. ЯКОВЛЕВ,
механизастаттынган комплекстиг бригадалың бригадир.

«Тиилелге» колхозуң ишчилери мал чемин белеткээр бригадала бөдүүнү күжү-биле боттандырып турар. Механизаторлар чазын сизген шөлдерин арыглап, сугарып, мал чемини культураларын тарып, чайгы ажаалдазын хандырып турар. Мал чемин тараан шөлдерин хөрүзүн чеминчиктер чорук тарымал сизгеннерин, кукурузчын болгаш нагаан суланың дүжүдүн дыка бедиктен.

Ажылды чогур хуусаазында эки ылып күвээрди — бригадала нежигүнериниң хажык чок дүрүмү болган. Мал чемин белеткээр бүгү ажылдары чедимшигиниң чоругарына кийи күжү болгаш техника четчир. Сизген кезилде мал чемини белеткээр, бүдүрүлгениң тусмайла азыры бооп турар. Техниканы сизген кезилдезинге болгаш малдың өске-даа чеминери бүдүреринге белеткээр.

Сизген кезилдезин болгаш сараатташыкыны бригада доозушкаш, мал чемини культуралары ажаап алырынча кирер. Мал чемини культуралары ажаап кыбайнзыры илчирбелиг ийи, дугуйлуг аарт тракторлар сөртүр. Кестингиз нагаан массаны саат ченка сөртүрүн хандырып сорулга-биле аламы автомашиналары амылаары планда көрдүнгөн. Аңа немей тергелериг чүкү машиназын болгаш тракторну база бригадала колхоз баштаар чери тусмайлап бээр.

Силос кылыр культуралары ажаап алыры-биле чергелештир, чагыс чылдыг сизгеннери нестирип, өртөн сенаж кылыр амылдары чедимшигиниң боттандырып арга комплекстиг механизастаттынган бригадала бүрүн бөр.

Агаар-бойдустан тарымча чок бөйлөлдөрү турза-даа, бөдүрүстү күжүвүстү бүрүнү-биле мобилизастап, бар бүгү курлавырлары ажылдап тургаш, колхозтуң планнагынган 2.350 тонна сизгенин, 8.250 муң тонна силосун, 650 тонна сенажын ырап-ла күвээр адыш бүгү бар аргалары ажылдаар бис.

И. ЯКОВЛЕВ,
механизастаттынган комплекстиг бригадалың бригадир.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң

Президиумунда

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң Президиумунда тараа культураларының дүжүдү ажаап алыр үеде техниканы кайгамчык мергезил-биле ажылдааны, көргүскөн күш-ажылчы эрес-маадырлар чорун дөңгө 1974 чылда белик ажылдап калдышканы болгаш хей тарааны бастырганы дээш Ростов областың Кур чер районунда «Московский» совхозтуң ажаалам «УДУРГУЧУ-КОМБАЙНЕРИ» эш Николай Васильевич БОЧКАРЕВКА Социалисттик Куш-ажылдың Маадыры атты тылсышпаш, ЛЕНИН ордени база «КАДЫЫР БОЛГАШ МАСКА» алдын медалы-биле шаңнаар.

АЖААП АЛЫШКЫННЫ ШАЛЫПЧЫ ЁЗУ-БИЛЕ

Дүжүт ажаап алышыкыны хун кезин гудун-на чурттуң Социал-демократиялык партиясының аламында турар. Тараа ажаап алышыкыны хун кезин гудун-на чурттуң Социал-демократиялык партиясының аламында турар. Тараа ажаап алышыкыны хун кезин гудун-на чурттуң Социал-демократиялык партиясының аламында турар. Тараа ажаап алышыкыны хун кезин гудун-на чурттуң Социал-демократиялык партиясының аламында турар.

Дүжүт ажаап алышыкыны хун кезин гудун-на чурттуң Социал-демократиялык партиясының аламында турар. Тараа ажаап алышыкыны хун кезин гудун-на чурттуң Социал-демократиялык партиясының аламында турар. Тараа ажаап алышыкыны хун кезин гудун-на чурттуң Социал-демократиялык партиясының аламында турар.

Дүжүт ажаап алышыкыны хун кезин гудун-на чурттуң Социал-демократиялык партиясының аламында турар. Тараа ажаап алышыкыны хун кезин гудун-на чурттуң Социал-демократиялык партиясының аламында турар. Тараа ажаап алышыкыны хун кезин гудун-на чурттуң Социал-демократиялык партиясының аламында турар.

АК-ДОВУРАКТЫ БҮГҮ ЧУРТ ТУДУП ТУРАР

Тывалар Кара-Даш дагаларынын эртинен уе-дүштөн бээр билер чораан.

Он төс чүс чылдын эгезинде Даа көжүнүнү хамы даг-дугунен хеп кылып алган. Казар хам ол дугайын кымга-даа мынтайын, аалдар нежин алганш, карангы-буудуу кижилерин төөредин чоруп турган. Мээн хевин отка өрттөнмес, чүге дээрге мыктыг, бурганнын хайраам-дыр дээрин өттиг таварыга бүрүзүнде кижилерге бүзүредин ол бөр шаа-биле кымдып чораан. Он кеткен хевн шына-ла отка өрттөнмес болган. Чинкен хамнар черин байлаан шак мычар бадуу чоңу бүдүүдүк байлаа тууду, үптүрине ажылап чораан.

Мычалажок араатарынын кара чоорту ажыл, Кара-Даш дагаларында үчелги эртин бөрнү кара угаан-биле билер, даг-дугун малгап суугу-дан кылырныга, ак довуракты алты өрттөнме ажылап келген. Олар чуртун байлаан шыдаар хире шаа-биле камга-лап чораан. Бо дугайын төөгү херечилеп турар. 1906 чылда Ак-Довурактын өгөөрт-төнмес эртиненнин сураан өрус тараачынар (Хайрөө биле Коновон) дамчытыр тыл-паан француз инженер Плено бо дагаларга челип келген. Талгыр чурттан толап келген инженерини ук черин чагырыкчымы Хайрөө биле алган, оон келген херээ бүтпес дээрин ажы-биле чугаан-лашкан, дедир чоруй буураан негөө.

Боже поля инженер Си-никий челип кээрин араала-жып, өрус чинке салгыш Порватов фабрика тударын болап, англи инженер кижилер тыгыржып турган. Урхай крайын деңгезерин, эртин-теген лейчик садыгыларын, японнар Томо Само биле Сайдро Тохто даг-дугуну дугайын алажк союуруга тур-ган. Европанын болган Япо-ниини чамык дээрликер Кара-Даш дагаларынын өгөөрт-төнмес «үчүкөн» калдыг ар-га-биле буап чирин болаан турган. Оларын чинке бо-далары, чигирин күзгелери бүтүрүн.

Өрус чеге Октябр револю-ционна өөскү, ажыкты чоң эрге-чагырганы холга ал, ху-да өчүнү утуктап, ону ижин-тинен өчүрүп-биле солган. Бу-дун кижилер Төрөн чурт-тун, он байлаанын бээлү эзелери аларган. Өрус ажык-тын ангы тыва араатарже акы-дума дулаамчынын хел-дун суулу, феодаларын болган дапшык аралакчы-ларын хирин аспаанан адарган. Эрге-бурунгу тыва чеге уулууч эрге-чагырга туругунан. Арат чоң хост-тут тынып өгөлөн. Ленинги иделер тыва чеге. Саян кы-рында үгөн хунун херелери-ни дег тарап, кижилерин карангы-буудуу чоруктап адырды, чырыкче, хүне кы-лаштарынга дулаан — со-циализминн чагай оруун ай-тып берген.

Тыва Урус Республиканын дилан Баугаар Совет Эвил-динин геологтары 1932 чыл-да Кара-Даш дагаларынын бай-лаан пинчелен эгезден. Шак инчан дагыл электерине баштайгы бакшынар тыптып келген. Даг-дугунун кайда чыдарын, кайы хире суура-выр бары тоатарын ажылды Тыва Совет Эвилдинин акы-дума өт-бүленине эки-турга-биле кирген союула баа уламчылаан. Бежен сес чылда даг-дугу комбинадын тууш кирешикен. Бүгү-Эвилдинин комсомолу малшык тууунга херелдэр, зерин-херексе-лерин СССР-нин акы-бүрү хоорайларында чоруп турган.

Ак-Довурак — комсомолчу малшык тууу. Он дугай-ында чугаа бүгү чуртка та-раан турган див хөөрөө өвс. Кара-Даш дагаларынын эртинен шингээлин алыр дээр демисе-дугайында төп союулар би-жи, радио тыптып турган.

Ак-Довуракка ажыл инчан «айнымыкчыны»-да турган. Комсомолчу пүтөгү Баугаар

кайыгн калбон киж чок дээр! Редакционун даага-зын Баугаар хаман ачаа чеге берген, хулуумуруг даан ар-ныдан мравас, аде дээр дег чигир чок карактарыг, чоң сарыг чаштыг кыска ужура-жы берген мен.

— Адын кымы, кайыгн келген сен? — деп, оон чугаа эрей берим.

— Адымын Баг дээр. Фа-милиам Иванова — дээр өл чаптанчы кончуг хулууму-рооп, чугаалады. — Разань-облазында комсомолчу пү-төгү-биле келдим. Эрткен чылын ортумак школа доос-каш, ол-ла доран бээр өв-рум-биле халтым. Тыва чурт-тун замор-ла сонургаан бис. Шына-ла солун чөк-дир. Кы-зылга келген, дүрген-не Ак-Довуракче чораа джиин тур-дуус. Даглар, дагалар. Хи-индинде хир чок кек дээр. Арыг агаар. Магадичыг-ла чараш оран-дыр! Манаа кел са-ла акылдар дээр. Орта кылып билер чүбевис чок, чованчыг чөө бээр. Штукатур-малар бооп кирген, хунус ажы-дап, келжэ өөринин турган, ам шуру аларган бис.

— Кайда ажылап тур сен инчан?

— Бус-биле инженер элек-тростанция бакшында ше-вердел акылдарын дооуш тур бис. Мээн өөрүм мына эме-дек. Олче баар силер бе хы-рын — дээр кезе көрүп алган тур оң.

— Чеге бээр мен. Багчаар ажылды турарынын көөр мен — дээр оон-биле байыр-лашкан, өрүм уламчылап чоруптун.

Даартамында кержооликте комбинатын берги элчөөнин тулуунга чеге берген. Ол уагт бакшынын шевердел эгезден, дооун-дорурак бүрүрүр чү-бе. Бир-ле катка кылаптан турарыма «киж» дээр-не үн дыппалды. Хал көрүп кээр-инге Катилин иди-дери шупту дооун-дорурак бөлу берген-даа болза, арында өв-рушк долган угаанын чиги-ри чок карактары-биле ху-луумуруга тур.

— Эни, Кат! Мында ка-жан-ирин чеге хонуп келге-нин ол?

— ТЭЦ-тин бакшынын ше-вердел дооун-дугу. Демин чаа мында келдинс. Өөрүм бо-дун — дээр чанында тургаң кыстарже айгытты. Оон үнү-виз миына кайы хире херек-тир бис, көрүдөр даан дүр хөөн, чорагалар бары пален болду.

Ката-биле оон бээр көрүп-түп бис. Оон бөлу өзү, бо дагалар баарыга аныктылган тып, фамилияны эскерип, өт-бөлу тууду, акы-төдүт болуп, тыва чеге дамыл быжы-даа берген боор. Азы элзон каш чыл итинде Ак-Довурак-ты тударында доуунга уагт хууун кирген, төрөн Рязань-иче чаң-да берген чада-вс. Чүвенин ужуру мына өвс. Эки-не кол чүве төрөн партия кий дөрге чуртун чүк-чү-гүнден аныктар чыгып келп, эңи чеге кол-хоорайны, эгээртинмес байлакты бола-зырадыр фабриканы тутчу бергенине.

Ак-Довуракка яны-бүрү нациянын акы-төлу чыгып келп, найралдамын, хары-нда дыка хөй бөт-бодун тып-чы, салым-хууун кезе мөң-гөдө каттыштырган. Ук хоорайга ажылдын агынын хөй националдыг отряды төртүтү-гөн. Бай-Тайга чурттуг Салчак ашактын уруу туудугу Зина-иданы ап көрөдир. Оон ады-деин шаг-шанда бээр мал-тын улус. Зина бо чеге каан туудужулаан бээр-он чыл алкан. Ол доран-ла нуулан ажылдай бербөө. Баштай Красноармейск тууг чилин-ле дооскан. Оон сонда На-талья Михайловна Бураванцы бригаданыга каан ажылдаан. Баштайгы багынар, баштайгы бергеле, баштайгы өөрүшкү-дөр. Наталья Михайловна анаа бодуну арга-дуржулаан айтын берин. башкарып ал-дыныга алажк дулаан. Ийн чыл ажылдаан сонда, бир-ле хүк үчактооч нациянын чеге келген, сүмөдөн:

— Биздиндеп көөр сен

бе? Урутлар үш недела ип-тинде бригадир чок ажылдап келди. Боданын көөрөм...

Оон бээр сес чыл четкен. Бо че дүртүндө оон брига-данынын хол дөгбөн тууу Ак-Довуракта барык ч. Пос-толынны суурда хөй кат чурттага бакшынын, комби-нат. Культура одауу дээр оларын салаа базын санаар берге. Тамара Сарыглаар, Зина Кужугет, Маша Сарыглаар, Тала Балыктаар-оол дээр шупту 21 киж оон брига-дынга ажылдап келген.

Салчактын удууртанын ком-сомолчу-амактар бригады тууду-лап ортуунга соци-алистик чарыкка берги чер-лерин чагыс улаа эвес өөлөп, коммунистти күш-ажылдын коллективин деп Коммунист Салчак Хуну-дундин Демьян орден-биле пинчелаткан. Хоорай Советтин депуудына оон хал уаа улаштыр сонуп келген.

Ак-Довуракты бүгү чурт-тун турар. Ак-Довурак — ин-тернационалды найралдын хоорай. Тывалар акы-дума уластарык болар, ыстари-биле кады төрөн черини байлаан Төрөн чурттуг эге-азымыга бараалгалып, төрөн черинин бээлү эзелери, бедик культурулаг, өртем-билгили кижилер апаган. Бо бүгү-биле кады тыва анык национал ажыктын агынын дайынчы отряды мына быжыккан.

Кара-Даш дааным кырындан харал тур мен. Кутуугт өскөкөторлар үзүк чок «ка-рыгалап», «БелЗтар», «КрАЗтар», «моереп», өлү-солуй каргыш өрпн, ажы-лап зайымын-ла тур. Ол кы-лаптан баткан, өскөкөторлар чуртталга кварталдарында ту-дус шедеринге ажылап, де-мир-оруктарын септи, мол-тычыларга дуулажып ажыл-дап турганар. Ажыл дээр тө-рөвүн Чилинги патриоттары-биле эп-сеткил жатыштары-газымын фондугунда пилит-кешер. Субботникти киржик-челер Чилинги Компартия-зынын Чингине секретары Ю-ли Корваланын болган өскө-даа чыл патриоттары кара бакшынардан деп-доруан хос-тарын негезин резолюцияны хулаан агагаран.

● МЕХИКО (СЭТА). Чи-линги президентини Сальва-дор Альендедин кадайы Ортегия Бусен де Ален-де КНО-нун Чингине секретары Курт Вальд-хаймга, Рим палаты VI Павел-га, а ол мыкан Колумбияны, Венесуэляни болган Мекси-канын президентинге теле-граммалар чоруткан. Чилинги шери-агаар хуштаракти три-буна-лыны коюкта чаа дөрт шери албаныннын «үрүш-шажылдар деп шиктинген кер-рек кырында бодурууларын хөмелерин алырын азын.

«Дүрүм Баугаар конститучи-ял чыктык мурунгуа чүгө боттарынн хамааты ху-дээлэтин хуусетке дээр бу-руудаттырган ол кижилерин амы-тып алырынн эргежок чугада чегелерин алыр чуга-ла — деп, ол чага-биктик чугаалап турар.

● НЬЮ-ЙОРК, август 5. (СЭТА). Америк хурунлар ор-ганизациянын киж эртеле-рин талык-биле комиссия-зынч кижинери Чилде-политикти хоруттагырлар — харжы-докуму-биле хи-линектел турарын чугала-лар. Ук комиссия чили па-триоттары килинектенин ту-рары элзон каш лагерлерин оон беш хонук иштинде шик-дөө көргөн. Оон-биле кады үш эң уагт дээр лагерлерге ба-рып хунга комиссияга чешиз-реалы. Комиссиянын бодалы баугаар алдыга, ол үш лагер күш болган мораль талык-биле хилинектешкын кылыр черлерин төвү болуп турар.

Комиссияны кижинери Сантьягога эрттирген парлада конференцияныга меделет чыгып, политикти хорутта-гырларнын хилинектелер чо-рукту соксадырын хунга оон-дундарында негезин.

● ВАШИНГТОН, август 5. (СЭТА). Чуртка постлаганы болган демократияны талай баян кылакан шериг хунга-зын диктатуразыга дуура-нышкын Чилде, калбарын турар. Чурттуг өвүркен пре-зидентинин уруу Беатрис Альенде коюкта чаа Вашинг-тонга чоран үезинде «Ва-шингтон пост» солууга интер-вью берген болган Чилде де-мократияны катал тургузар дээр шери хунгазыга уау-ламышкын демиселинча дугайын чугаалаан.

Удууламышкынн чакит шимчөөшкын Чилде кабары турарынын дугайында Дындагылар шери хунга-зын диктатуразыга дуура-нышкын организацияны док-тамаал ап турар деп, Б. Альенде чугаалаан. Демокра-тияны катал тургузар дээр демиселдер ажыл соксадымын, ажылда саварадар чо-рук болган шери эрге-чагыр-ганы тоовс, оларга чадир-гасы дээр чиктирг. аргалары ажылдап турар. Чанге ажыл соксадыр чоруту хөйлу баугаар хоран, кылды-да болза шери хунгазы эрге-чагырга кирген сонда үеде удуулурун яны-бүрү алдыларына 76 хире ажыл соксадымын болган. Бо шимчөөшкын хунга-зын дүжүргей Улусу чагыс-ап чазанын талалакчалары болган шери диктатуразыга удуулазын турар өске-даа бө-лүктөр удууртуп турар.

Пур. Улусчу Польшанын машина тууушкунууну бүдүрүлгө черлери ам кыда ажыл-агыйың 130 яны машина-ларын болгаш чүүл-бүрү дегирлерин буудур турар. Польш инженерлерин төлөвилеп чогаткан машиналарының хай нуруузу ома бадун болгаш бедем буудуучулук амжаадыр шынарлыг. Олар болза «Урус» тракторлар, тараа ажаал алыр «Бизон» комбайннар, сиген кезер машиналар болуп турар.

Кыда ажыл-агый техниказының чамдызын Экономиктиг Дулаамыга Чевуелинги кеңигүнери чурттарга садып турар.

ЧУРУНТА: «Урус» тракторларны чагыччыларне чорудуп берип турары.

ЦАФ—СЭТА-ның фотоу.

Чилинги патриоттарын хостазыннар

БЕРЛИН (СЭТА). ГДР-инг Дреден округунда анж-ангы чурттарын келген студентин дерт лагерлерини киржикчелери август дөртүнде чили патриоттары-биле эп-сеткил каттыштарынын суб-ботник эрттиргенер. Хостуг немец амактар Эвалдинин адым муң кеңигүнери СССР-дин, Польшанын, Чехослова-киядан, Венгриядан болган Болгариядан барган эш-өрү-биле кады Дрезденин чаа чуртталга кварталдарында ту-дус шедеринге ажылап, де-мир-оруктарын септи, мол-тычыларга дуулажып ажыл-дап турганар. Ажыл дээр тө-рөвүн Чилинги патриоттары-биле эп-сеткил жатыштары-газымын фондугунда пилит-кешер. Субботникти киржик-челер Чилинги Компартия-зынын Чингине секретары Ю-ли Корваланын болган өскө-даа чыл патриоттары кара бакшынардан деп-доруан хос-тарын негезин резолюцияны хулаан агагаран.

● МЕХИКО (СЭТА). Чи-линги президентини Сальва-дор Альендедин кадайы Ортегия Бусен де Ален-де КНО-нун Чингине секретары Курт Вальд-хаймга, Рим палаты VI Павел-га, а ол мыкан Колумбияны, Венесуэляни болган Мекси-канын президентинге теле-граммалар чоруткан. Чилинги шери-агаар хуштаракти три-буна-лыны коюкта чаа дөрт шери албаныннын «үрүш-шажылдар деп шиктинген кер-рек кырында бодурууларын хөмелерин алырын азын.

«Дүрүм Баугаар конститучи-ял чыктык мурунгуа чүгө боттарынн хамааты ху-дээлэтин хуусетке дээр бу-руудаттырган ол кижилерин амы-тып алырынн эргежок чугада чегелерин алыр чуга-ла — деп, ол чага-биктик чугаалап турар.

● НЬЮ-ЙОРК, август 5. (СЭТА). Америк хурунлар ор-ганизациянын киж эртеле-рин талык-биле комиссия-зынч кижинери Чилде-политикти хоруттагырлар — харжы-докуму-биле хи-линектел турарын чугала-лар. Ук комиссия чили па-триоттары килинектенин ту-рары элзон каш лагерлерин оон беш хонук иштинде шик-дөө көргөн. Оон-биле кады үш эң уагт дээр лагерлерге ба-рып хунга комиссияга чешиз-реалы. Комиссиянын бодалы баугаар алдыга, ол үш лагер күш болган мораль талык-биле хилинектешкын кылыр черлерин төвү болуп турар.

Комиссияны кижинери Сантьягога эрттирген парлада конференцияныга меделет чыгып, политикти хорутта-гырларнын хилинектелер чо-рукту соксадырын хунга оон-дундарында негезин.

● ВАШИНГТОН, август 5. (СЭТА). Чуртка постлаганы болган демократияны талай баян кылакан шериг хунга-зын диктатуразыга дуура-нышкын Чилде, калбарын турар. Чурттуг өвүркен пре-зидентинин уруу Беатрис Альенде коюкта чаа Вашинг-тонга чоран үезинде «Ва-шингтон пост» солууга интер-вью берген болган Чилде де-мократияны катал тургузар дээр шери хунгазыга уау-ламышкын демиселинча дугайын чугаалаан.

Удууламышкынн чакит шимчөөшкын Чилде кабары турарынын дугайында Дындагылар шери хунга-зын диктатуразыга дуура-нышкын организацияны док-тамаал ап турар деп, Б. Альенде чугаалаан. Демокра-тияны катал тургузар дээр демиселдер ажыл соксадымын, ажылда саварадар чо-рук болган шери эрге-чагыр-ганы тоовс, оларга чадир-гасы дээр чиктирг. аргалары ажылдап турар. Чанге ажыл соксадыр чоруту хөйлу баугаар хоран, кылды-да болза шери хунгазы эрге-чагырга кирген сонда үеде удуулурун яны-бүрү алдыларына 76 хире ажыл соксадымын болган. Бо шимчөөшкын хунга-зын дүжүргей Улусу чагыс-ап чазанын талалакчалары болган шери диктатуразыга удуулазын турар өске-даа бө-лүктөр удууртуп турар.

Ядролуг чепсекке удур

ЛОНДОН (СЭТА). «Ядролуг чепсекти бүдүрбөс» деп кий-ги-биле англи наймымаалды хей-интинини чыскалды эр-кен. Ажылчынар, студенти-лер, профилетеринин тө-лөлекчилери ядролуг чепсе-ктен отталар дугайында кий-гырларыны бизже долу, плаватарын тууш чораан.

«Бир эвес, Англия ядролуг чепсектен отталар бааза, де-гейини дүшкүрүтү чорун чавырдылар чорук улам ажыгар ижи» деп, «Ядролуг чепсекти дүжүр дээр шим-чөөшкын» чингине секре-тары Дэл Смит СЭТА-ның кор-респондентинге меделгээ.

Дунайда, «Демар хаала» дээр гидроэлектростанция делегейиң ху улус гидроэлектростанция-ларын бирээзи. Ол ГЭС-ти Совет Эвилдиниң акы-дума дулаамчызы-биле Румыния болган Югославия дем каттыштырып түдүп тургускан.

Адждерресс—СЭТА-ның фотоу.

ЧААЧАА ЧЕДИШКИННЕР

ПХЕНЬЯН. (СЭТА). КУДР-ниң улус ажыл-агыйын хей-лө адырларынын ажылчы-нары бо чылдын эгезинде бү-дүрүлгө амылдан өгөлдө-ниң бедем төмөргө салбайн турар. Пхеньян — Сарыон аралынын демир-орук шу-муш шалымнык электрижилди турар. КУДР-ниң наймыла-ны чурттуг ристи кол райо-нарның бирээзи — Соңу-Ханхэ можунуң администра-тивтиг төвү-биле аргыштырар ол демир-орук шутому улус-ажыл-агыйына уагт ужур-ду-лам. Ам туудузулар чорукту октябрь 10-да — Көрейни Кун-ажылчы партизанын тургустунганын 29 чыл өвө-гө таарыштыр ажылдага кирерге деп дозудуң ажыл-дап турар.

Химия улетпүрүңү ажыл-чылар баштайгы чартык чыл панын өсөдүшкүнү хуу-сеткен. Чуртка химия чемп-чиделериниң эң уагт бүдү-рүлгө чери — Химияны хы-мия комбинатын коллекти-визм план онааладын хуусаа бетинде хуусетки болгаш чуртка келер чылдын рес шед-дериниң дегер бүтүлгөс бө-лүк чартык топка чемпиде-те онаакан турарын чедди алырын хуусеткен.

Республиканын балымчы-лары баштайгы чартык чылда эки балыктап дооскан. Олар 6 ай онааладын эрте, июль 24-те хуусеткен. Далай ижи-лери балык болган өске-даа продуктулар тымыжыны чар-тык чыл панын октябрь 10-да хууседери хуусеткен.

Демиселиң бүзүрелдиг чепсээ

Калифорния чурттарда бараан өрткөр-лөтүн арттап, ачыа үлөниң күдүлүм күшлөбүшүн турарың уламчылап амжадыр чарыкчалары чагылыш чок утаткан, ажы-ишчилер кыптага уау демиселерин бүзүрелдиг хевирин — ажыл соксадымын улам хөй ажыл-дап турар. Ажыл соксадып турарлар бүдү-рүлгө элениң удууламышкын ою-тур шапкан, боттарынн негелделерин хандарын челип алыр таварылгалар кайы хөй болууда турар. Чоңуу тара-нын хурунлар боттарынын эргелери камгалар демиселин илелкейткен.

● НЬЮ-ЙОРК. «Уестерн электрикс» ком-панияның 80 муң ажылчы, албан-кыз-маның ажыл төлөвүн улагыттары бол-ган ажылдар байлам кижилерин нег-тең ажыл соксадымын тиелетелин доозулган.

Нини-национал ажыл соксадымын-иң эгези бээрден эгезин, «Америка» телефон энд телеграф компания-ның удуулау чир электриктер профес-сийн удуулуучулары-биле чугала-жымышкыныга дүжү берешкынер кы-лыр ужура таварышкан. Ук компаниян элениң «Уестерн электрикс» оюн союуламын бактап турар. Чаа чар-ган күш-ажыл керээниң ажыл соксадым турарларын негелделерин барчылаан кырген.

Текса-Сити хоорайда «Амохо ойл ком-пания» корпорациянын шөфтү арыларга за-водунуң муң ажыл-агыйын ажыл соксадым чарлан.

● ЛОНДОН. Хитроу аэропортун хандыр-лыга амжадыкчалары ажылын соксадып турар. Ажыл-ишчилерин үш хун ажыл соксадым — тивелетелин доозулган. Ажыл соксадым амжадыларын байлам кижилер болган ажыл төлөвүн улагы-тар дугайында профилет төлөвекчи-лери-биле чугалажымыннар эрттир-гичи аэропортун администрацияны ал-бадыкан.

● ГААГА. Европанын экономика катты-жымыннын удуулуучуларынын палата-зынын түнелетке Голландияны фер-мерлер боттарынын элоопонин бай-ламын дорбатанга удуулаган масса-лыг демисел чорударыны аны төлөв дур-гунда ургулуп келген. Фермерлер удуу-ламышкынн илелетелин чурттуг кол-кол аргыкылга оруктарын тракторлары, комбайнары-биле моондалган, хөй-хөй километр дурттуг оруктарга шимчөөшкын бооган турар.

«Европаның эң томанын таравчына-ры бек» чалакка, «яңты рынокка» бү-зүрелден чегенеп, чаңыл болган ула-жалдымыннар эрттирериниң орунга оруктарга демисел чорудуп турар апарган — деп, балыкчы ужура Голландияны парлалап таварышкан. (СЭТА).

АКШ-тын президентинин меделели

ВАШИНГТОН. (СЭТА). Уотергейт херээ дээр чүгө хобашыр АКШ-тын пре-зидентин дуулажымын тур-ган Р. Холдемэн-биле прези-дент Р. Никсонун үш катал чугалажымынн билжилгеле-рин төлөлекчилер парла-мын хөйлу-дуром комиссия-ны шилчип бээр деп бер-генин динчатын АКШ-тын президентин Р. Никсонун меделелин Ак бакчи чарлап динчатын.

Уотергейт херээни уагуу тывары-биле ажыл кылып турарларга ол бекседарын ут-кыштырар моон мурунда динчатын турган чүве деп, Р. Никсон чугалаан.

Мың херээни, камга-лап турганарга. Ол хер-екти талык-биле угазы-ладар кылып турганарга-да оон түнөлдө чеге эвес, ший өвс-дээ «барымадалар турган. Ол уагт чыстыры бол-ган, оон ужурунда хары-салганы болууга хуулин тур-рар болган оон ажаж хара-даар кижилер мен» деп, пре-зидент меделгээ. Ол матери-алдарын чарлап динчатын «инчонал» амыл чок чорук-туң эрге-ажыктарына зама-ры-жылдыг турган, мычанга ол херекти сенатка чугала-жып көөрү-биле шилчип берген турар деп, динчат бооп турар-дыр деп, Р. Ник-сон оон мың чугалаан.

ХИРОСИМАНЫН ХАЛАВЫ

ТОКНО. (СЭТА-ның көрр.). 1945 чылдыг августун 6-да америк атомун бомбанын чыстымындал Хиросима шуугу буу-рудулар кылдыр үрелен болган оон 240 муң хире куртаткылар уукуттыгына. Мы-чалаа-да Хиросиманын амылдыг халавы оон-биле доозулган. Ядролуу чысты-мынга таварыштыр-ла, өл хамаан чок дайын сонда тиртуунен оларныг ажы-төлү-да өлүм-чандык 29 миңлик дургу-зунда таварыштыкан.

Атомунг бомба чыстымынныга таварышкан өскөдөгө түскөй турган. Хироси-манын госпиталь-инженерге чүгө бо чылдык баштайгы чартында бежи 36 киж мөчөн. Ол-ла айлар дургузунда ук өчкөөлгө 370 өр аарыг кижилерин чы-тырып үнүзүг деп госпитальныг началы-гы Ф. Сыгто динчатын. Оларныг киж

Бүдүрү чартык чыл иштинде эмнеге ор-туна ортума-биле 112 хонук чыдар ужу-рга таварышкан. Билдыг аарыг кижилерин 25 амыг хууу жиж-шөлдү, өлкө рагон-да, өлкө дегериникинтен аарыг бол-ганар. Оларныг 35 амыг хууу склерот-туң аар хевирленеп болган хан-дамарла-рын өске-даа аарыгарындан хөөчүрүн болган алдырын.

Амыг үеде ол госпитальда 150 аар аарыг киж бар. Барык оо хире салыг киж ады ярип өчкөдөн турар. Олар дээр-ге, Хиросимада амжадылг таварышкан оон херекти сенатка чугала-жып көөрү-биле шилчип берген турар деп, динчат бооп турар-дыр деп, Р. Ник-сон оон мың чугалаан.

М. ДЕМЧЕНКО.

ИТАЛИЯДА КИЛЕЦНЭШКИН

РИМ. (СЭТА-ның көрр.). В. Маммушевтиң дамчымы: Эрттен динчатыр-ламе Сан-Бенедетто-Валь-ди-Самбо деп черин районга болган чаа артавылгы үлгеленикчесе долболот Италияда ханы ке-милеги госпиталь-инженерге чүгө бо чылдык баштайгы чартында бежи 36 киж мөчөн. Ол-ла айлар дургузунда ук өчкөөлгө 370 өр аарыг кижилерин чы-тырып үнүзүг деп госпитальныг началы-гы Ф. Сыгто динчатын. Оларныг киж

чоң демократтыг кижилерине союушкуну кылыр, Италияны фашизмин каракты-буудууку үезинге дедир кирер дээр иделеттерин үлгеленикчесини түнөлдө илалг чаа масалап удуулуку чорук бо-лган хамга-лаа чыгынгын өвс бооп турар.

Солунар сөөлү үеде бол-ган өчкү-өчкөлөри болган өвүрүкү чоруктары бижи турар. Ол бүгү болза, бо чөү үлгеленикчесин барын үлгелдиг-дестерини калбарып турар хоралакты чоруктарынын бир кезе дээрин тодаргай-ла ай-туу турар. Италияны прези-

дентин Дж. Леоне августун беште меделгелене оон орта-накчалары «уган-мелере чок өвүрүкчелер» деп адыан. Антифашизм — политикти партизанын, профилетке болган демократты орталла-дыларын кыгырмын баугаар чыгыр Италияда расканди иде-логеттерин мем-буулууд үлгеленикчесинерине удуу кампа-ния чоруп турар.

Италияны Коммунистти Партиянын ТК-ынын По-литбюроу барыма үзөлдиг иделеттерин элелетип арта-каны үлгеленикчесинге удууламышкынне баа иле-теркен.

